

**Examenul de bacalaureat național 2017**

**Proba E. d)**

**Filosofie**

**Varianta 4**

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

**I. TÊTEL**

**(30 punct)**

Îrjâk a vizsgalapra a helyes válasz betűjét az alábbi esetekre vonatkozóan. Egyetlen válasz lehet helyes.

1. Lucian Blaga filozófiájának megfelelően, az ember képes feladni a saját létét:
  - a. hogy egy könnyörtelen sorsa legyen
  - b. az alkotói sors beteljesüléséért
  - c. a sors elutasításáért
  - d. a fatalizmus beteljesüléséért
2. Arra a kérdésre, hogy „Mi az erény?” a választ az alábbi tárgykörben találjuk:
  - a. etika
  - b. esztétika
  - c. etimológia
  - d. episztemológia
3. Egy sajátosan vitatott probléma/téma az alkalmazott etika keretén belül az:
  - a. az eutanázia
  - b. az élet értelme
  - c. igazság és tévedés
  - d. igazságosság és egyenlőség
4. J. St. Mill úgy véli, hogy egy ember szabadságának korlátozása csak akkor legitim, ha:
  - a. elfogad egy önkényes államot
  - b. az állam az egyén fölött áll
  - c. az állam visszaél hatalmával
  - d. megakadályozható más emberek megsértése
5. Az abszolút szabadság következménye:
  - a. abszolút felelősség
  - b. abszolút elítélés
  - c. abszolút korlátozás
  - d. abszolút megszorítás
6. A pozitív jogokat tartalmazza:
  - a. *a Jogok Nyilatkozata*
  - b. a determinista elmélet
  - c. a fallibilista elmélet
  - d. *az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata*
7. A „2+2=4” kijelentés a kanti megközelítésben egy ítélet, amely:
  - a. a posteriori
  - b. intenzív
  - c. a priori
  - d. expresszív

8. Az állítás, miszerint „az igazság a dolgok és az intellektus között megfelelés”:
- a koherenciaelmélet
  - a korrespondenciaelmélet
  - a hasznosság elve
  - a pragmatista elmélet
9. Az eudaimonista etika egyik képviselője:
- J. Rawls
  - Im. Kant
  - J. P. Sartre
  - Arisztotelész
10. Mivel az ingyenes oktatáshoz való jog biztosítása feltételezi az állam közbelépését, ez egy:
- pozitív jog
  - természetjog
  - negatív jog
  - veleszületett jog

**II. TÉTEL (30 pont)**

Elemezzék tömören filozófiai szempontból a *hatalom és legitimitás* közötti viszony problematikáját, az alábbi támpontok alapján:

- nevezzenek meg egy filozófust, aki írásaiban a *hatalom és a legitimitás* közötti viszony kérdéskörével foglalkozott; **4 pont**
- nevezzenek meg egy olyan filozófiai elméletet/szemléletet, amely a *hatalom és a legitimitás* közötti viszony tárgyalásával foglalkozik; **4 pont**
- mutassák be a megnevezett filozófiai elméletet/szemléletet; **6 pont**
- szemléltessék, azt a filozófiai elméletet/szemléletet, amit bemutattak egy konkrét szituációs példával a jelenkori társadalomban; **6 pont**
- fogalmazzanak meg egy ellenérvet azzal az elmélettel/szemlélettel szemben, amelyet bemutattak; **6 pont**
- nevezzenek meg egy létező viszonyt a *legitimitás* és a *demokrácia* fogalmai között! **4 pont**

**III. TÉTEL (30 pont)**

A. Olvassák el figyelmesen az alábbi szöveget:

„Tehát mi vagyok én? Gondolkodó lény. Mi az egy gondolkodó lény? Ez oly lény, amely kételkedik, ért, fölfog, állít, tagad, akar, képzel és érez. (...) Márpedig bizonyos, hogy létezem, s nem látom, hogy mivoltomhoz vagy lényegemhez más is tartoznék mint az, hogy gondolkodó lény vagyok; tehát igen helyesen következtetethetem, hogy lényegem csak abban áll, hogy gondolkodó lény vagyok. (...) S ámbár igaz, hogy testem van, mellyel igen szorosan egybe vagyok kapcsolva; de mert egyrészt világos és határozott fogalmam van magam-magamról, hogy csak gondolkodó s nem kiterjedt lény vagyok; másrészt igen határozott fogalmam van a testről is, hogy csak kiterjedt s nem gondolkodó lény: azért bizonyos, hogy én, azaz lelkem, mely által az vagyok, aki vagyok, egészen s igazán másvalami, mint testem, s hogy nála nélkül is létezhetik.”

R. Descartes, *Elmélkedés a metafizikáról*

Válaszoljanak az alábbi kérelmekre:

- Az adott szöveg alapján nevezzék meg a *gondolkodó lény* két jellemzőjét! **4 pont**
- Tegyük nyilvánvalóvá körülbelül féloldalas terjedelemben az *emberi természet és gondolkodó lény* fogalmak közötti összefüggést! **10 pont**
- Fogalmazza meg személyes véleményüket a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Tudjuk azt, hogy az *procedurális igazságosság a törvények korrekt alkalmazását jelenti*.

- Körülbelül öt sorban érveljenek az említett filozófiai elv mellett! **6 pont**
- Egy konkrét példa segítségével ábrázoljanak egy olyan helyzetet, miszerint a törvény előtti egyenlőség minden más egyenlőségtípus elé helyezhető! **4 pont**